

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.01.1983, sp. zn. 6 Tz 66/82, ECLI:CZ:NS:1983:6.TZ.66.1982.1

Číslo: 37/1983

Právní věta: K právnímu posouzení machinací v souvislosti s úpravou maloobchodních cen zboží. Jestliže pracovník soc. obchodu v době před úpravou maloobchodních cen nakoupí v prodejně, v níž pracuje, ve větším rozsahu zboží v úmyslu je po zvýšení cen prodat v prodejně na úkor soc. organizace a získat tak cenový rozdíl pro sebe, dopouští se tr. činu zneužívání soc. podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák. Jestliže pachatel za takových okolností si přivlastní zboží, které mu bylo svěřeno, v úmyslu po přecenění zboží v prodejně prodat na svůj účet, dopouští se tr. činu rozkrádání majetku v soc. vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. do výše původní ceny zboží a tr. činu zneužívání soc. podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák. Jestliže pachatel při přeceňování zatají zboží avšak nepřivlastní si je, a po přecenění zboží prodá a přivlastní si cenový rozdíl, dopouští se rozkrádání majetku v soc. vlastnictví [§ 132 odst. 1 písm. b) tr.] zák. do výše cenového rozdílu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.01.1983

Spisová značka: 6 Tz 66/82

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Spekulace, Zneužívání socialistického podnikání

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117

§ 120 odst. 1

§ 132 odst. 1 písm. b) 150/1969 Sb. § 3 odst. 1 písm. b)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 37/1983 sb. rozh.

K právnímu posouzení machinací v souvislosti s úpravou maloobchodních cen zboží.

Jestliže pracovník socialistického obchodu v době před úpravou maloobchodních cen nakoupí v prodejně, v níž pracuje, ve větším rozsahu zboží v úmyslu je po zvýšení cen prodat v prodejně na úkor socialistické organizace a získat ta cenový rozdíl pro sebe, dopouští se trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák. podle okolností dokonaného nebo ve stadiu přípravy, popř. pokusu, a nikoliv trestného činu spekulace podle § 117 tr. zák.

Jestliže pachatel za takových okolností si přivlastní zboží, které mu bylo svěřeno, v úmyslu po přecenění zboží v prodejně prodat na svůj účet, dopouští se trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. do výše původní ceny zboží a trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák., podle okolností dokonaného nebo ve stadiu přípravy, popř. pokusu.

Jestliže pachatel při přeceňování zatají zboží avšak nepřivlastní si je, a po přecenění zboží prodá a přivlastní si cenový rozdíl, dopouští se rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. do výše cenového rozdílu.

I.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 28. 1. 1983 sp. zn. [6 Tz 66/82.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek okresního soudu v Gottwaldově ze dne 4. května 1982 sp. zn. 4 T 66/82 v části týkající se obviněného J. N. a dále usnesení krajského soudu v Brně ze dne 21. června 1982 sp. zn. 3 To 212/82 a okresnímu soudu v Gottwaldově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Gottwaldově ze dne 4. května 1982 sp. zn. 4 T 66/82 byl obviněný J. N. uznán vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a za to byl odsouzen podle § 117 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na šestnáct měsíců, k jehož výkonu byl podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny.

Podle § 53 odst. 1 tr. zák. byl tomuto obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 5000 Kčs a podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl stanoven pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, náhradní trest odnětí svobody na tři měsíce.

Podle § 49 odst. 1, 3, § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti výkonu funkce spojené s hmotnou odpovědností na dobu dvou let.

Podle § 55 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zák. byl obviněnému uložen trest propadnutí věcí - 339 (1/2 l) lahví tuzemského rumu á 50 Kčs, 160 (1/2 l) lahví karpatského rumu á 50 Kčs, 57 (1/2 l) konzumní vodky á 55 Kčs, 12 (0,7 l) lahví jemné vodky á 80 Kčs, 12 (1/2 l) lahví jemné vodky á 60 Kčs, 12 (0,7 l) lahví sovětského šampaňského á 70 Kčs, 15 kusů konzerv lunch á 11 Kčs, 17 kusů konzerv vepřové ve vlastní šťávě á 14 Kčs, 20 kusů konzerv hovězí ve vlastní šťávě á 14 Kčs, 20 kusů konzerv selské maso á 16 Kčs, 280 kusů sardinek Isabel á 8 Kčs, 38 kg výběrové rýže á 16 Kčs a 11 kg rýže I. jakosti á 10 Kčs.

Okresní prokurátor podal proti tomuto rozsudku okresního soudu v Gottwaldově v zákonné lhůtě odvolání v neprospěch obviněného J. N. a krajský soud v Brně rozhodl o něm svým usnesením z 21. června 1982 sp. zn. 3 To 212/82 tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

Generální prokurátor ČSR podal ve lhůtě šesti měsíců uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného J. N. proti tomuto usnesení krajského soudu v Brně stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že rozsudek okresního soudu v otázce viny nevychází z dostatečného objasnění a řádného zhodnocení všech okolností významných pro správné rozhodnutí, a proto je vadný. Kromě toho podle stížnosti pro porušení zákona okresní soud skutečnosti, z nichž vycházel u obviněného N., nesprávně posoudil jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. Pokud si obviněný opatřil zboží k tomu, aby je v prodejně po přecenění prodal na svůj účet a tak získal pro sebe rozdíl mezi původní a

novou cenou, toto jeho jednání mělo být posouzeno jako příprava k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 7 odst. 1, § 120 odst. 1 tr. zák., a to s přihlédnutím k tomu, že obviněný si vytvářel podmínky pro spáchání uvedeného trestného činu. Podle stížnosti pro porušení zákona se stejného pochybení dopustil i krajský soud v Brně, když jako odvolací soud tuto vadu nenapravit.

Nejvyšší soud České socialistické republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Okresní prokurátor v Gottwaldově podal na obviněného J. N. obžalobu pro trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. za to, že od prosince 1981 do 30. ledna 1982 jako vedoucí prodejny potravin č. 011 podniku Potraviny Brno, závod 06-05 Gottwaldov, kdy se dozvěděl o chystaném zvýšení cen některých druhů zboží, odvezl ze svěřených zásob a ukryl na různých místech zboží, u kterého předpokládal zvýšení cen, a to 499 lahví rumu, 181 lahví vodky, 1620 balíčků cigaret zn. Clea, 469 kg rýže, 280 rybích konzerv a další zboží, vše v hodnotě 45 384 Kčs s tím, že po zvýšení cen zboží opět v prodejně prodá za nové ceny a zisk si ponechá, přičemž hodnota zboží podle cen platných po 30. lednu 1982 činí celkem 56 522 Kčs a rozdíl v ceně 11 168 Kčs. Odvezené zboží v hodnotě 29 128 Kčs zaplatil do poklady z převážně vypůjčených peněz a zboží v hodnotě 16 256 Kčs z prodejny odvezl a přivlastnil si je ke škodě podniku Potraviny Brno, aniž je zaplatil.

Okresní soud se ztotožnil se skutkovými a právními závěry obžaloby toliko v otázce viny trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. Toto odlišné posouzení viny okresní soud odůvodnil tím, že nebyla vyvrácena obhajoba obviněného o zaplacení veškerého zboží, které v době před předpokládaným zvýšením cen odvezl ze svěřených zásob prodejny a ukryl na různých místech. Podle okresního soudu není jednoznačně prokázáno, že schodek vznikl odvozem zboží z prodejny, když nelze vyloučit, že schodek vznikl v důsledku špatného hospodaření prodejny v rozhodné době.

Tyto skutkové a právní závěry okresního soudu v otázce viny nevycházejí z úplného objasnění a řádného zhodnocení všech okolností významných pro správné rozhodnutí, a proto jsou vadné; to se týká především spolehlivého zjištění existence schodku k 1. únoru 1982 a jeho příčiny.

Obviněný uvedl v přípravném řízení i v řízení před soudem na svou obhajobu, že veškeré zboží, které z prodejny v rozhodné době odvezl, v téže době v prodejně zaplatil. Z toho dovozoval, že příčina vzniku schodku vyčísleného při inventuře provedené k 1. únoru 1982 netkví v odvozu zboží z prodejny bez placení před očekávanou úpravou cen.

Ke způsobu zaplacení zboží odvezeného z prodejny před úpravou cen obviněný vypovídal jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem. Obviněný uvedl v tomto směru při výslechu před vyšetřovatelem dne 1. února 1982, že si vypůjčil k tomuto účelu od J. K. částku 20 000 Kčs, kterou pak dal kolem

10. ledna 1982 do pokladny prodejny a narazil ve stejných položkách po 900 Kčs za sebou, takže na saldopásce by měly být položky 10 000 Kčs a dvakrát po 5000 Kčs. Další částku 10 000 Kčs si obviněný ke stejnému účelu opatřil tak, že ji vybral ve spořitelně ze své vkladní knížky na zaplacení rýže, cigaret a části lihovin. Obviněný uvedl, že tuto částku vložil do pokladny dne 29. nebo 30. ledna 1982 a narazil ji po položkách ve výši 900 Kčs.

Obviněný N. upřesnil svou původní výpověď o zaplacení zboží v přípravném řízení při výslechu před prokurátorem 2. února 1982 tím, že částku 20 000 Kčs od J. K. zaplatil tak, že do jedné pokladny narazil částku 10 000 Kčs po položkách 900 Kčs a druhý den do druhé pokladny částku 10 000 Kčs, a to dvakrát po 5000 Kčs opět v položkách po 900 Kčs. Dále uvedl, že na tuto pokladnu také narazil

částku 4022 Kčs ze svých úspor. Obviněný přitom znovu opakoval své původní tvrzení, že koncem prosince 1981 vybral ze své vkladní knížky částku 10 000 Kčs, za niž nakoupil cigarety zn. Clea v maloobchodní ceně 9720 Kčs. Obviněný zároveň doplnil svou původní výpověď tak, že si vypůjčil koncem prosince 1981 od svého tchána M. K. částku 10 000 Kčs, kterou použil rovněž na zaplacení zboží (420 kg rýže první jakosti) odvezeného z prodejny.

Při výslechu v přípravném řízení před vyšetřovatelem 18. února 1982 obviněný opakoval své původní údaje o půjčkách částek 20 000 Kčs od J. K. a od rodičů své manželky a že zbývající částku 14 000 Kčs měl z vlastních úspor a z poslední výplaty. Při tomto výslechu obviněný výslovně uvedl, že k uvedenému účelu si žádné jiné peníze od jiných osob nevypůjčil, a to ani od svých rodičů.

Obviněný opakoval při výslechu před vyšetřovatelem v přípravném řízení 18. března 1982 svou dosavadní obhajobu, že zaplatil veškeré zboží odvezené z prodejny před úpravou cen, že k tomu použil 20 000 Kčs od J. K., že částku 10 000 Kčs vyzvedl z vkladní knížky rodičů své manželky a že zbytek doplatil ze svých úspor, a to vyzvednutím z vlastní vkladní knížky a společných úspor; zbytek úspor byl z listopadové a prosincové výplaty obviněného a jeho manželky. Podle obviněného proto neodpovídá skutečnosti, že neproplatil část zboží odvezeného z prodejny před úpravou cen a tím způsobil schodek ve výši 16 256 Kčs.

Tyto původní výpovědi z přípravného řízení o zaplacení zboží, zejména o tom, jaké finanční prostředky a z jakých zdrojů byly k tomuto účelu použity, obviněný změnil v hlavním líčení tak, že peníze na zaplacení zboží si vypůjčil také od svých rodičů, a to částku 11 000 Kčs. Obviněný vysvětlil tuto změnu ve své výpovědi tak, že se před vyšetřovatelem nezmínil o částce 11 000 Kčs, kterou dostal od svých rodičů a použil na zaplacení zboží proto, že na to zapomněl v prostředí věznice, které na něj působilo stresově, a že si upamatoval tuto skutečnost až po výslechu 18. března. Obviněný zároveň uvedl, že Z. K. a zčásti také pokladní B. mohou potvrdit jeho obhajobu, že v rozhodné době vložil do pokladny celkem 45 000 Kčs.

Při těchto podstatných rozporech v jednotlivých výpovědích obviněného, zejména mezi jeho dřívější výpovědí z přípravného řízení a údaji v hlavním líčení bylo povinností okresního soudu zkoumat je především z hlediska stavu hospodaření prodejny, jak byl zjištěn k 1. únoru 1982.

Okresní soud pokládal se zřetelem na výsledky dokazování za prokázáno, že inventurou provedenou 1. února 1982 byl v prodejně zjištěn schodek ve výši 16 256 Kčs. Okresní soud nevyložil v odůvodnění svého rozsudku, o které skutečnosti opřel toto své skutkové zjištění a ve svých úvahách se zaměřil v podstatě jen na to, zda je vyvrácena obhajoba obviněného o tom, že příčina tohoto schodku netkví v nezaplacení veškerého zboží, které obviněný odvezl z prodejny před úpravou cen. Jak vyplývá z obsahu spisu, zejména protokolu o hlavním líčení, okresní soud se stejně jako orgán přípravného řízení při zjišťování této okolnosti nesprávně spokojil pouze s tzv. hlášením manka nad 10 000 Kčs podniku Potravin Brno závodu 06-05 Gottwaldov-Malenovice a dalšími přehledy, zejména výpisem z prvotních dokladů vztahujících se k úseku maso dané prodejnou, které okresní soud v hlavním líčení k důkazu přečetl. Tyto důkazy nejsou dostatečné k tomu, aby okresní soud spolehlivě zjistil stav hospodaření prodejny podle inventury provedené 1. února 1982. Podle zmíněného hlášení manka nad 10 000 Kčs byl při této inventuře vyčíslen schodek 25 560,68 Kčs, uznané ztratné činilo 9304,68 (0,27) a po odpočtu tohoto ztratného představoval schodek prodejny 16 256 Kčs. K řádnému objasnění existence schodku a jeho výše měl okresní soud a před ním již orgán činný v přípravném řízení (vyšetřovatel a prokurátor) opatřit všechny prvotní doklady vztahující se k provedené inventarizaci 1. února 1982 za inventurní období od 13. května 1981 do uvedeného dne, zejména inventurní soupisy a také doklady o inventurním výsledku, a provést jimi důkaz tak, aby po jejich správném zhodnocení z hlediska spolehlivosti a průkaznosti a v případě potřeby i po doplnění dokazování výsledkem inventurních pracovníků ke způsobu provedení inventarizace a jejím výsledkům bylo možno spolehlivě zjistit, zda a jaká výše schodku byla v

prodejně v době provedení inventarizace.

Až po spolehlivém zjištění schodku mohl a měl okresní soud provést úplné dokazování ke zjištění jeho příčin. K tomuto účelu měl okresní soud především prověřit, zhodnotit a vypořádat se s obhajobou obviněného o hospodaření v prodejně v rozhodném období, tj. od 13. května 1981 do 1. února 1982, zejména o zjištění schodku tzv. vlastní inventurou, kterou obviněný provedl v prodejně za součinnosti ostatních pracovníků prodejny v říjnu 1981. Obviněný i v tomto směru v průběhu řízení podstatně změnil své údaje. Při výslechu před vyšetřovatelem v přípravném řízení 2. března 1982 uvedl, že tehdy inventura „vyšla se zjištěním nečerpáného ztratného ve výši kolem 1700 Kčs“. Obviněný z toho usoudil, že stav hospodaření v prodejně je v pořádku. Podle obviněného tuto inventuru prováděli všichni pracovníci prodejny (obviněný, Z. K., J. K., B. a M.), tzn. provedli soupis veškerého zboží a po obdržení sestav obviněný porovnal fyzický stav s účetním. Tuto svou původní výpověď obviněný podstatně změnil v hlavním líčení tak, že při vlastní inventuře provedené v říjnu 1981 zjistil schodek ve výši 14 000 Kčs. O této skutečnosti však neinformoval své spolupracovníky a naopak jim řekl, že „inventura vyšla a že dokonce dočerpali ztratné“, ačkoliv ve skutečnosti měli v prodejně schodek asi ve výši 14 000 Kčs. Obviněný k tomu dodal, že tuto skutečnost sdělil své zástupkyni Z. K., a to 1. února 1982, když šel na VB. I tento podstatný rozpor ve výpovědích obviněného z přípravného řízení a v hlavním líčení měl okresní soud vysvětlit a odstranit. Okresní soud to měl učinit způsobem předepsaným v ustanovení § 207 odst. 2 tr. ř., tj. měl přečíst protokol o dřívější výpovědi obviněného, upozornit ho na podstatné rozpory a dotázat se na jejich příčinu. Údaje obviněného o způsobu provedení vlastní inventury v říjnu 1981 měl okresní soud zároveň prověřit podrobným výslechem spolupracovníků obviněného, hlavně Z. K. a J. M. Při odstraňování rozporu mezi původní výpovědí obviněného a jeho výpovědí v hlavním líčení o posuzované okolnosti a hodnocení, která z nich je pravdivá, měl okresní soud přihlídnout mimo jiné k tomu, že se obviněný v rozhodné době nezmínil před svými spolupracovníky o schodek ve výši kolem 14 000 Kčs, že v tomto směru před nimi nenaznačil ani nějakou pochybnost o správnosti hospodaření v prodejně a naopak podle svých dosavadních údajů jim řekl, že tato inventura „vyšla“. Při řešení uvedené otázky měl okresní soud vyhodnotit i dosavadní údaje svědkyň J. M. a A. V. o tom, že obviněný byl ve funkci vedoucího prodejny velmi svědomitý, důsledný a pečlivý, zejména při přejímkách zboží a kontrole svých podřízených v prodejně apod. Tyto výsledky dokazování samy o sobě zpochybňují existenci tvrzeného schodku z října 1981, zvláště když obviněný ani v hlavním líčení při podstatné změně své výpovědi zároveň neuplatnil nějakou jeho konkrétní příčinu a totéž neučinil ani ohledně schodku, který podle dosavadních neúplných důkazů byl vyčíslen částkou 25 560,68 Kčs.

Při rozporech ve výpovědích obviněného o tom, z jakých zdrojů a jaké finanční prostředky měl obviněný v rozhodné době k zaplacení zboží, které odvezl z prodejny před úpravou cen, a k řádnému prověření obhajoby, že veškeré toto zboží v prodejně zaplatil, bylo povinností okresního soudu podrobně zkoumat, zda údaje uváděné obviněným jsou v souladu s přehledem položek markovaných na kontrolních páskách, jak na to poukazuje stížnost pro porušení zákona. Bylo k tomu nutno podrobně vyslechnout spoluobviněného J. K., který v rozhodné době pracoval na úseku maso, a to k převodům peněžních hotovostí uvnitř prodejny z úseku maso, zejména jak byly tržby z tohoto úseku evidovány a jakým způsobem odváděny; dále pokladní A. B. k ražení neobvykle vysokých částek v pokladně v rozhodné době a konečně i Z. K. k obhajobě obviněného, že tato svědkyně je s to potvrdit jeho obhajobu, že v rozhodné době vložil do pokladny částku celkem 45 000 Kčs, jak je o tom již vpředu zmínka. Pokud by bylo zapotřebí, přichází v úvahu doplnit dokazování i dalšími dosažitelnými důkazy, jako např. výslechem informovaného pracovníka podniku Potraviny Brno o pokladních operacích se zaměřením na platby vykázané poškozenou organizací.

Z uvedeného vyplývá, že okresní soud se nedostatečně vypořádal a neprověřil obhajobu obviněného, že veškeré zboží oddisponované z prodejny před úpravou cen zaplatil a že v tom netkví příčina schodku (manka), které podle dosud neúplných důkazů bylo v prodejně vyčísleno při inventuře 1.

února 1982. Tento vadný postup okresního soudu byl ovlivněn tím, že v řízení před tímto soudem nebyly úplně objasněny a řádně zhodnoceny všechny okolnosti významné pro správné posouzení otázky viny trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák., jehož se měl obviněný podle obžaloby dopustit způsobem uvedeným v žalobním návrhu. Nejvyšší soud ČSR v této spojitosti poukazuje na to, že za předpokladu, že by bylo zjištěno, že schodek v hospodaření v prodejně č. 011 vznikl tím, že obviněný si část odvezeného zboží, které mu bylo svěřeno, přivlastnil, byly by naplněny znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák., a to do výše původní ceny zboží.

Z dosud provedených důkazů, které jsou v souladu s doznáním obviněného, je zřejmé, že obviněný si opatřil zboží v hodnotě 45 384 Kčs (z hlediska posouzení jeho dalšího jednání nezáleží na tom, zda tím, že je v prodejně nakoupil, nebo tím, že je rozkradl) v úmyslu je v prodejně po úpravě cen se ziskem prodat na svůj účet a získat pro sebe rozdíl mezi původní a novou cenou ve výši 11 168 Kčs. Toto jednání, jak z něho okresní soud vycházel, je v jeho rozsudku posouzeno jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák.

Úvahy, jimiž se okresní soud řídil, nejsou v souladu se zákonem. Obviněný si jako vedoucí prodejny před úpravou cen zakoupil, popř. zčásti rozkradl, a tedy si opatřil zboží, které se jinak prodávalo v provozovně podniku Potravinářský podnik Brno v úmyslu je prodat v dané prodejně na vlastní účet po předpokládaném zvýšení cen. Obviněný tedy chtěl v prodejně, kde byl vedoucím, prodávat své zboží na vlastní účet a ve svůj prospěch. Jeho jednání směřovalo k provozování výdělečné činnosti, která tvoří náplň činnosti socialistické organizace, v níž obviněný pracoval. Obviněný zneužil k takové činnosti svého zaměstnání. Proto přicházelo v úvahu posoudit jednání obviněného, jak z něho okresní soud vycházel, jako přípravu k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 7 odst. 1, § 120 odst. 1 tr. zák. a to s přihlédnutím ke stadiu vývoje tohoto trestného činu, jak vyplývá z dosud provedených důkazů. Z nich je patrné, že obviněný do odhalení této trestné činnosti zatím vytvářel podmínky k provozování uvedené výdělečné činnosti k soukromému obohacení při zneužívání svého zaměstnání; jeho jednání tedy dospělo do stadia přípravy ve smyslu § 7 odst. 1 tr. zák. K právnímu posouzení jednání obviněného v rozsudku okresního soudu jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. uvádí Nejvyšší soud ČSR, že pokud si obviněný opatřil zboží, aby je po úpravě cen se ziskem prodal, tedy ke spekulativnímu prodeji, je tato skutečnost zahrnuta ve skutkové podstatě trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. a jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem spekulace podle § 117 tr. zák. je vyloučen. Z uvedeného vyplývá, že okresní soud se řídil nesprávnými úvahami, když posoudil skutek, jak z něho vycházel, jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák.

II.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 28. 1. 1983 sp. zn. 6 Tz 61/82.)

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek okresního soudu Brno-venkov ze dne 29. 4. 1982 sp. zn. 3 T 170/82 i rozsudek krajského soudu v Brně ze dne 21. 6. 1982 sp. zn. 7 To 223/82 a okresnímu soudu Brno-venkov přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresnímu soudu Brno-venkov podal prokurátor obžalobu na obviněné O. Š. a L. S. pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák., jehož se měli dopustit jako spolupachatelé tím, že 30. 1. 1982 po vzájemné dohodě obviněný O. Š. jako hmotně odpovědný vedoucí provozovny pohostinství spotřebního družstva Jednota Brno-venkov v Sokolnicích a obviněný L. S. jako jeho hmotně odpovědný zástupce zatajili různé druhy zboží, které nenahlásili k

přecenění a uschovali je ve skladu provozovny s úmyslem, že je později prodají, čímž způsobili spotřebnímu družstvu Jednota Brno-venkov škodu ve výši 7420 Kčs.

Okresní soud věc projednal v hlavním líčení a rozsudkem z 29. 4. 1982 sp. zn. 3 T 170/82 uznal obviněné vinnými žalovaným trestným činem, jehož se dopustili jako spolupachatelé skutkem shora uvedeným, avšak s tím rozdílem, že způsobili škodu 1225 Kčs. Za to každému z nich uložil podmíněný trest odnětí svobody na jeden rok se zkušební dobou v trvání dvou let, peněžitý trest ve výši 3000 Kčs s náhradním trestem odnětí svobody v trvání dvou měsíců a trest zákazu činnosti hmotně odpovědného pracovníka v socialistické organizaci na dobu jednoho roku. Poškozenou organizaci spotřební družstvo Jednota Brno-venkov, odkázal soud podle § 229 odst. 1 tr. ř. s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Krajský soud v Brně k odvolání okresního prokurátora rozsudkem z 21. 6. 1982 sp. zn. 7 To 223/82 zrušil napadený rozsudek okresního soudu v celém rozsahu a ve věci sám rozhodl. Ztotožnil se se skutkovým zjištěním okresního soudu, avšak skutek obviněných posoudil jako přečin proti majetku v socialistickém a v osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. a oběma obviněným uložil podmíněný trest odnětí svobody na dobu šesti měsíců se zkušební dobou v trvání dvou let a peněžitý trest ve výši 1000 Kčs s náhradním trestem odnětí svobody v trvání jednoho měsíce. Poškozenou organizaci spotřební družstvo Jednota Brno-venkov odkázal podle § 229 odst. 1 tr. ř. s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu v Brně podal generální prokurátor ČSR ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněných stížnost pro porušení zákona. Namítl, že soudy prvního i druhého stupně vadně hodnotily provedené důkazy a dospěly k nesprávným právním závěrům. Za škodu způsobenou rozkrádáním majetku v socialistickém vlastnictví nesprávně považovaly pouze majetkový prospěch ve výši 1225 Kčs, jehož obvinění dosáhli prodejem zatajeného zboží po zvýšení cen. Obvinění v souvislosti s chystanou úpravou cen zatajili před přeceněním část svěřeného zboží v celkové původní hodnotě 6195 Kčs. Tím toto zboží odňali z účetní evidence a dispozice oprávněného vlastníka, takže fakticky zkrátily majetek poškozené družstevní organizace a dokonali tak trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák.; škodou je původní hodnota zatajeného zboží. To, že obvinění po úpravě cen zatajené zboží prodali a jeho původní hodnotu před přeceněním organizaci uhradili z peněz, které za prodej stržili, je třeba považovat již jen za náhradu škody způsobené rozkrádáním. Kromě toho nesprávně nebylo hodnoceno, že obvinění, aby dosáhli zamýšleného majetkového prospěchu, pozdějším prodejem zatajeného zboží v provozovně zneužili svého zaměstnání tak, že ve větším rozsahu provozovali na úkor organizace výdělečnou činnost, tj. prodej zboží. Podle názoru vysloveného ve stížnosti pro porušení zákona měl být proto skutek obviněných posouzen též jako trestný čin zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud ČSR z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř. přezkoumal v rozsahu § 267 odst. 1 tr. ř. napadené rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen, i když převážně v jiných směrech, než je ve stížnosti pro porušení zákona vytýkáno.

Okresní soud správně zjistil, že obvinění jako hmotně odpovědní pracovníci spotřebního družstva Jednota Brno-venkov po vzájemné dohodě v souvislosti se zajištěním provedení úpravy cen některých druhů zboží dne 30. 1. 1982 zatajili před přečenevacím soupisem zásob zboží část svěřeného zboží uloženého ve skladu provozovny, jehož se úprava cen týkala, a to cigarety, víno a rum, vše v celkové původní hodnotě 6195 Kčs s úmyslem, že toto zboží po úpravě cen prodají za nové vyšší ceny a cenový rozdíl mezi původní a novou cenou si přivlastní. Zboží zatajili tak, že je ve skladu provozovny oddělili od ostatního přečenevaného zboží, zakryli prázdnými obaly a nenahlásili jej do soupisu k novému ocenění zásob zboží. Po úpravě cen toto zboží rozprodali již za nové vyšší ceny na plese konaném 5. 2. 1982 a cenový rozdíl mezi původní a novou cenou ve výši 1225 Kčs si mezi sebe

rozdělili. V tomto směru je třeba se plně ztotožnit se zjištěními, která učinil okresní soud Brno-venkov.

Za této situace pak nelze přisvědčit námitce uvedené ve stížnosti pro porušení zákona, že obvinění již zatajením zboží před soupisem k novému ocenění zásob zboží dokonali trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák., kde škodou je celá původní hodnota zatajeného zboží.

Trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 tr. zák. je trestným činem úmyslným. Dopustí se jej pachatel, který si přivlastní věc z majetku v socialistickém vlastnictví tím, že se jí zmocní, nebo si přivlastní věc z takového majetku, která mu byla svěřena, popřípadě ke škodě takového majetku obohatí sebe nebo jiného tím, že někoho uvede v omyl nebo jeho omylu využije. Z toho vyplývá, že pachatel musí ve vztahu k majetku v socialistickém vlastnictví jednat popsáním způsobem v úmyslu přivlastnit si jej, resp. sebe nebo jiné obohatit. Takový úmysl však obviněným ohledně celé hodnoty zatajeného zboží přičítat nelze. Ze skutkových zjištění totiž vyplývá, že obvinění nezatajili část svěřeného zboží před soupisem k novému ocenění zásob zboží s úmyslem přivlastnit si toto zboží ani jeho celý finanční ekvivalent, nýbrž s úmyslem přivlastnit si právě cenový rozdíl, k němuž došlo v důsledku úpravy cen. Tento svůj úmysl také realizovali tím, že po prodeji zboží za nové vyšší ceny odvedli organizaci částku rovnající se původní hodnotě zboží a pro sebe si ponechali částku 1225 Kčs rovnající se rozdílu ceny zboží před a po úpravě cen. Tím svůj skutek dokonali a poškodili uvedenou družstevní organizaci právě o tento cenový rozdíl. Okresní soud Brno-venkov a krajský soud v Brně tedy nepochybily, když dospěly k závěru, že obvinění způsobili svým jednáním na majetku v socialistickém vlastnictví škodu ve výši 1225 Kčs a s námitkou uvedenou v tomto směru ve stížnosti pro porušení zákona se nelze ztotožnit.

Poněvadž obvinění nakládali se zatajeným zbožím stále jako se zbožím socialistické organizace a v souladu s účelem, s jakým jim bylo svěřeno, totiž k obchodní činnosti provozované uvedenou družstevní organizací, jíž také odvedli finanční ekvivalent původní hodnoty zboží, nepřichází v úvahu posouzení jejich skutku jako trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák., a ani s touto námitkou stížnosti pro porušení zákona se nelze tedy ztotožnit. Tento trestný čin totiž předpokládá, že pracovník socialistické organizace provozuje obchodní činnost ve svůj prospěch. V tomto případě však obvinění prodávali zboží na účet organizace a obohatili se toliko tím, že si přivlastnili část tržeb rovnající se rozdílu mezi původní a novou cenou prodávaného zboží a v tomto směru se dopustili rozkrádání svěřeného majetku.

V dalším se Nejvyšší soud ČSR zabýval otázkou, že skutek obviněných má být posouzen jen jako přečin podle § 3 odst. 1 písm. b) zák. č. 150/1969 Sb. a výrokem o náhradě škody.